

Жарко В. Обрадовић^[1]

Универзитет у Београду
Факултет безбедности
Београд (Србија)

УДК 327(510:73)

327(510:4-672EU)

Прегледни научни рад

Примљен 09. 06. 2021.

Прихваћен 18. 06. 2021.

doi: 10.5937/napredak2-32694

Елементи глобалне (над)моћи Народне Републике Кине у 21. веку

Сажетак: Кинеска држава постоји више од пет хиљада година и у историји развоја људског друштва увек је представљала посебну цивилизацијску тековину са израженим утицајем на простор Азије. Нова Кина, проглашена 1. октобра 1949. године, од свог оснивања а поготову у задњој деценији, својом економском снагом и развојним пројектима међународног карактера (међу којима се својим значајем издваја Појас и пут), „искорачила“ је с простора Азије на глобалну сцену, постала лидер развоја и промотер идеја сарадње држава у интересу мира и безбедности у свету и очувања будућности човечанства. Рад ће покушати да укаже на елементе развоја Народне Републике Кине у 21. веку, апострофирајући нарочито реализацију иницијативе Појас и пут и резултате у борби против пандемије ковида 19, који су Кину учинили важним фактором у односима моћи између великих сила и, у односу на то, промену односа Сједињених Америчких Држава и Европске уније према кинеској држави. Кина је, наиме, по величини територије и броју становника одувек била велика земља. Сада, у 21. веку, НР Кина постала је јака и моћна држава која је стекла статус глобалне силе. Такви резултати у организацији друштва и државе, промоцији нових развојних идеја и остварењу постављених циљева, не би били могући без Комунистичке партије Кине, као главног идејног, интегративног и организационог фактора кинеског друштва. Кинеска држава у свом деловању сублимира искуства прошлости Кине, разумевања садашњег тренутка у међународној заједници и потреба грађана Кине да се унапреди квалитет живота људи и осигура стабилан развој државе. Сједињене Америчке Државе и Европска унија различитим мерама супротстављају се јачању Народне Републике Кине, водећи рачуна о својим интересима, очувању позиције у међународној заједници и да уједно, ако је могуће, не угрозе ниво економске сарадње с Кином.

Кључне речи: Кина, глобална моћ, Појас и пут, Сједињене Америчке Државе, Европска унија, међудржавни односи

[1] obradovic.zarko60@gmail.com

Увод

У модерној историји развоја људског друштва није било државе која је у кратком временском периоду успела да направи тако велики скок у друштвеном и економском развоју као што је то учинила Народна Република Кина. Од 1949. када је основана, до данас, у протеклих 70 година, вишеструко је унапредила квалитет живота својих грађана, побољшала њихов животни стандард, инфраструктурно повезала целу земљу (мрежом ауто-путева, железничких и авио-линија), техничко-технолошки напредовала, постала једна од водећих држава света, са снажном економијом, јаком војском и великим политичким утицајем. Готово све иновативно у последњој деценији у свету долази из Кине. Али поред свега новог што је део идентитета савремене Кине, нису заборављене ни прошлост, традиција и историја земље. Кина је успела да повеже једно с другим, историју и садашњост, старе навике и нове жеље, мисао Конфуција и савремени живот. Другим речима, савремена Кина успела је да промени много ствари у целом друштву, да постане једна од најмоћнијих држава света а да ипак остане део вековне кинеске државе, традиције и вредности које трају пет хиљада година. На међународном плану, НР Кина се кроз различите мултилатералне развојне пројекте, међу којима предњачи Појас и пут, појавила као иницијатор регионалног и глобалног развоја друштва, који се истовремено залаже за заједничко деловање држава, пре свега у Организацији уједињених нација, али и другим међународним организацијама, очувању мира

и безбедности и договору држава у суочавању с глобалним изазовима и проблемима, а све у интересу заједничке будућности човечанства.

Елементи моћи Народне Републике Кине

Народна Република Кина јесте прва међу државама у свету по броју становника. Према подацима Организације уједињених нација, Народна Република Кина је 2020. имала 1,443 милијарде становника или 18,34% од укупне светске популације која је износила 7,868 милијарди становника. После Кине, највише становника има Индија: 1,392 милијарде становника а затим Сједињене Америчке Државе с 327 милиона лица, Индонезија, Пакистан, Нигерија, Бразил, Бангладеш, Русија и Мексико, све државе у односу на Кину, с далеко мањим бројем становника (United Nations, 2019). По површини територије, са 9.569.901 км², Кина је трећа држава у свету (после Руске Федерације и Канаде, а испред Сједињених Америчких Држава), а највећа је земља у Азији. Кина је политички једна од најутицајнијих држава у свету. Стална је чланица Савета безбедности Организације уједињених нација (једна од пет), и то од почетка рада ове најважније међународне мултилатералне организације (1945. године). Јачањем економске моћи НР Кине повећали су се њени политички значај и утицај. Ставови НР Кине о различитим глобалним питањима друге државе пажљиво прате, анализирају и поштују. Са своје стране, НР Кина подржава рад Уједињених нација као „најуниверзалније, најрепрезентативније и најважније међународне организације,

мултилатералне арене за промоцију мира и решавање регионалних и глобалних проблема“ (Мултилатерализам је значајан, 2020). Из тог разлога, НР Кина стално инсистира на томе да сва питања од значаја за мир и безбедност у свету, као и друга од значаја за будућност човечанства (очување животне средине, климатске промене или супротстављање савременим безбедносним изазовима и др.) буду предмет разматрања и договора унутар Уједињених нација.

У области економије, Народна Република Кина је међу водећим државама света, с добрим изгледима да врло брзо постане и прва економија у свету. Друштвени бруто производ Кине у 2020. години износио је 14.720 милијарди долара. Две деценије раније БДП Кине био је 1.210 милијарди долара, што значи да се БДП за две деценије повећао више од 12 пута.^[2] Испред Кине су Сједињене Америчке Државе чији је БДП 2020. износио 20.930 милијарди долара. Раст БДП-а САД у протекле две деценије није био тако „скоковит“ као у случају Кине, јер је 2000. године износио 10.250 милијарди долара, односно повећан је само два пута. Према проценама стручњака, разлике у снази економије између САД и Кине брзо ће се смањивати и тај процес је убрзан током

трајања пандемије ковида 19. Међу 10 водећих економија света, поред САД, Кине и Јапана јесу и Немачка, Велика Британија, Индија, Француска, Италија, Канада и Јужна Кореја.

Убрзани успон економске моћи НР Кине у 21. веку и њену способност да се активно укључи у процес глобалног, економског повезивања света потврђују и бројке о заступљености кинеских компанија које спадају међу највеће (најуспешније) у свету, према подацима *Fortune* магазина. Године 2000. међу првих 200 највећих мултинационалних компанија у свету само су две компаније биле из Народне Републике Кине: China Petrochemical Corp. на 58. месту и State Power Corporation of China на 83. месту (*Fortune*, 2000), док је, наравно, највећи број компанија био из Сједињених Америчких Држава, Јапана и Немачке.^[3] Десет година касније, међу 200 највећих компанија из НР Кине било је 14, из Сједињених Америчких Држава 60, Јапана 26 а Немачке 16, док су преостале 84 компаније имале седиште у различитим државама света (*Fortune*, 2010). Пре годину дана, 2020. године, међу 200 највећих компанија из НР Кине је већ била четвртина тог броја (50 компанија) а Сједињене Америчке Државе остале су на истој заступљености (60 компанија). Из Јапана

[2] Наведено према: <https://www.inf.org/en/Countries/USA#Countrydata> (преузето са сајта Међународног монетарног фонда, приступљено 26. маја 2021). Према подацима Кинеског завода за статистику, реални годишњи привредни раст (у %) Кине у периоду од 1993. до 2003. износио је у просеку 9,57% по години. Од 2003. до 2010. привредни раст био је просечно годишње 10,15%. Раст БДП-а Кине наредних година био је нешто нижи (у 2011. – 9,2%, 2012. и 2013. – 7,7%, 2014. – 7,4%, 2015. – 6,9%, 2016. циљана стопа раста била је између 6,5% и 7%, док је у 2017. износила 7,1%). Наведено према: Јанковић 2017, стр. 48–54; Манџанг, 2018, стр. 10.

[3] Видети детаљније: *Истио*. Доказ глобалне надмоћи економија САД, Јапана и Немачке (односно снаге мултинационалних компанија из ових земаља) на крају 20. века јесте податак да су 1999. године 142 највеће мултинационалне компаније имале седишта управо у ове три земље. Наведено према: Стегер, 2005, стр. 45; Килибарда, 2008, стр. 208.

су биле 22 компаније, из Немачке 10, док су остале компаније, њих 58, биле из других држава света (*Fortune*, 2020). Пораст броја компанија из НР Кине у току прве две деценије 21. века (с две компаније на 50 компанија међу 200 највећих у свету) најбоље показује снагу, разноврсност, технолошке, организационе и развојне могућности компанија из НР Кине, тј. кинеске привреде.

Економски развој Кине и њен политички утицај прати и јачање војне моћи. Према подацима сајта Global Firepower, који од 2006. објављује годишње извештаје и ранг-листе националних оружаних снага, почетком 2021. Народна Република Кина била је трећа најјача војна сила на свету међу 139 земаља које су биле на ранг-листи. Војна снага сваке земље рачуна се на основу индекса који обухвата више од 50 различитих фактора (не само војну моћ на основу броја војника и врсте и броја различитих типова оружја већ и финансијске ситуације, логистичких капацитета, географских услова и др.) (Објављена нова ранг-листа војних снага света, 2021). Сједињене Америчке Државе су као и раније на првом месту, с Power Indexом

од 0,0718 (што је индекс ближи нули, то је војна снага државе већа). На другом месту је Руска Федерација (Power Index је 0,0791), а на трећем НР Кина с Power Index-ом од 0,0854.^[4] Војна моћ НР Кине несумњиво је вишеструко већа него пре две деценије или раније, што је последица укупног развоја Кине и улагања у развој војних снага. Да остале земље заостају за водећим војним силама света показује Power Indeks Indije која је на четвртом месту (Index 0,1207), затим Јапана који је пети (Power Index 0,1599) и друго.

Иницијатива Појас и пут

Глобалну развојну кинеску иницијативу Појас и пут о повезивању простора Азије с Африком и Европом различитим територијалним и поморским правцима (на трагу некадашњег Пута свиле) промовисао је Си Ђинпинг, председник Народне Републике Кине, приликом посета Казахстану^[5] у септембру и Индонезији^[6] у октобру 2013. године. Појас и пут представља нову развојну стратегију Кине на глобалном плану, с далекосежним позитивним економским и политичким импликацијама, како по државе учеснице, тако

[4] Војни буџет НР Кине (178 милијарди долара) мањи је од буџета САД, али већи од буџета Русије. Кина има највећи број активних припадника оружаних снага (са 2,185 милиона припадника), као и 3.260 војних летелица, 35.000 оклопних возила (укључујући 3.205 тенкова) и 770 ратних бродова, укључујући два носача авиона (Објављена нова ранг-листа војних снага света, 2021).

[5] У свом обраћању на Универзитету Назербајев у Астани (Казахстан), 7. септембра 2013. председник Си указао је на чињеницу да је пре 2100. године, у време династије Хан, кроз мисије мира и пријатељства остварен контакт између Кине и земаља централне Азије и започет Пут свиле који повезује Исток и Запад, Азију и Европу. Видети детаљније: Jinping, 2014, str. 315–319.

[6] Месец дана касније, приликом посете Индонезији, 3. октобра 2013, председник Си нагласио је намеру Кине да заједно с другим државама развија поморско партнерство у заједничким напорима да се изгради поморски Пут свиле 21. века. Видети детаљније: *Ibid*, str. 320–324.

и по развој међународне заједнице, мир и безбедност у свету. Позив на сарадњу у реализацији стратегије Појас и пут упућен је свим државама које се налазе на територијалним и поморским правцима овог великог пројекта.^[7] Дијапазон сарадње и повезивања држава, како унилатералним односима, тако и на регионалном нивоу, веома је широк. Поред заједничке изградње различитих инфраструктурних пројеката (изградња железнице и ауто-путева), Појас и пут обухвата и изградњу лука, пројекте у области енергетике (гасне, нафтне и енергетске инфраструктуре), изградњу информационих и телекомуникационих објеката, мрежу зона слободне трговине, олакшање међусобне трговине, инвестирања, финансијске сарадње, сарадње у заштити животне средине, образовања, науке, информисања, културе, здравља, туризма, размене људи

и др. (Office of the Heading Group for the Belt and Road Initiative, 2017, str. 18–48). Квалитет иницијативе Појас и пут јесте и њена инклузивност – могућност за сваку државу која то жели да се укључи у процес сарадње и реализације пројеката (дакле нико, тј. ниједна држава није у обавези да се прикључи иницијативи). Сарадња у реализацији ове иницијативе за све учеснике тј. државе и њихове грађане обезбеђује различите врсте добробити.

Огроман значај Појаса и пута потврђује и број држава које учествују у овом пројекту. У време када је промовисан обухватао је 64 државе, плус Кину, које су се налазиле на правцима (територијалним и поморским) повезивања три континента: Азије, Африке и Европе.^[8] Појас и пут је тада (са 65 држава чланица) обухватао простор од 51.491.201

[7] Узимајући у обзир старе правце (трасе) територијалног и поморског Пута свиле, Кина је одредила пет праваца унутар Појаса и пута – три „територијална“ и два „поморска“. Један правац полази од северозападне и североисточне Кине, преко централне Азије и Русије, до Европе и Балтичког мора. Други, од северозападне Кине до Персијског залива и Средоземног мора, пролазећи кроз централну и Западну Азију, а трећи правац повезује југозападну Кину с простором Индокинеског полуострва, до Индијског океана. Поморски Пут свиле има два правца: један правац, који полази од приобалних лука Кине, пролази кроз Јужно кинеско море до Индијског океана и продужава до Европе, и други, који такође почиње од приобалних лука Кине, пролази кроз Јужно кинеско море и продужава до јужног Пацифика. Наведено према: Office of the Heading Group for the Belt and Road Initiative, 2017, str. 18–19.

[8] У тренутку када је промовисана иницијатива Појас и пут, поред Кине, обухватала је још 64 земље на простору између Азије (Кине) и Европе, укључујући и делове Африке. Из централне Азије, поред Русије и Монголије, државе чланице Појаса и пута биле су и Казахстан, Таџикистан, Киргистан, Узбекистан и Туркменистан. Из Југоисточне Азије укључене су Индонезија, Камбоџа, Источни Тимор, Малезија, Филипини, Сингапур, Тајланд, Брунеи, Вијетнам, Лаос и Мјанмар. Из Јужне Азије чланице су Непал, Бутан, Малдиви, Авганистан, Пакистан, Индија, Бангладеш и Сри Ланка. У Европи Појас и пут обухватио је 16 држава (чланица процеса сарадње Кине са земљама централне и Источне Европе): Пољску, Црну Гору, Македонију, Босну и Херцеговину, Албанију, Литванију, Летонију, Естонију, Чешку Републику, Словачку Републику, Мађарску, Словенију, Хрватску, Румунију, Бугарску и Србију. Из Западне Азије и Северне Африке чланице Појаса и пута јесу: Иран, Сирија, Јордан, Израел, Ирак, Либан, Палестина, Египат, Турска, Саудијска Арабија, Уједињени Арапски Емирати, Оман, Кувajt, Катар, Бахреин и Јемен. Из Централне и Источне Европе још су биле укључене Грузија, Белорусија, Украјина, Азербејџан, Молдавија и Јерменија (Wang, 2018, str. 76).

км², на ком је живело више од 4.400.000.000 људи (World Bank, 2021),^[9] дакле, више од половине укупне светске популације. Број држава заинтересованих за учешће у Појасу и путу у међувремену је повећан. На (првом) форуму Појас и пут, одржаном маја 2017. у Пекингу, учествовали су, као учесници или посматрачи, представници око 100 држава, као и представници 70 међународних организација (Obradović, 2018, str. 159). На другом форуму, одржаном априла 2019, такође у Пекингу, учествовало је око 140 шефова држава и влада учесница (Бркић, 2019). Ширину и значај Појаса и пута, на билатералном и глобалном плану, потврђују и подаци Државног комитета Кине за развој и реформе из новембра 2020, према којима је Кина потписала 201 документ о сарадњи у оквиру иницијативе Појас и пут са 138 земаља и 31 међународном организацијом, упркос утицају коронавируса (Бета, 2020).

Многе државе и регионалне организације, прихватајући сарадњу на реализацији циљева

(пројеката) који су део Појаса и пута, прихватиле су и усаглашавање планова инфраструктурног развоја држава потписница са садржајем овог пројекта (Obradović, 2016, str. 84). Значај Појаса и пута на глобалном плану препознала је и Организација уједињених нација, која је подржала овај пројекат.

Промоцијом великог глобалног развојног пројекта „Један појас, један пут“, 2013. године, кинески председник Си Ђинпинг суштински је најавио нове кораке НР Кине у јачању њеног друштвеног и државног развоја, али овог пута с наглашеном међународном димензијом. Појас и пут, наиме, није било могуће реализовати без способности НР Кине да се укључи у међународне економске токове, тј. економску глобализацију. Тај став Кине јасно је предочио Си Ђинпинг на Светском економском форуму одржаном у Давосу, јануара 2017. године.^[10] Крајем године, у октобру, у свом говору на 19. конгресу Комунистичке партије Кине, председник Си Ђинпинг учинио је „корак

[9] Видети детаљније: Obradović, 2018.

[10] Председник Си Ђинпинг је у свом обраћању нагласио да је „Кина начинила храбар корак и прихватила глобално тржиште“ и да се то „показало као добар стратешки избор“. Да би се привреда Кине развијала, Кина, према речима председника, „мора имати снаге да плива у неизмерном океану глобалног тржишта“ и зато треба да се прилагоди економској глобализацији и усмерава је да амортизује њен негативан утицај и постара се да „њене добробити дођу до свих земаља и народа“. Кроз објашњење начина деловања НР Кине на процес економске глобализације, председник Си је у ствари промовисао економску снагу Кине и њену позицију државе с великим глобалним утицајем и намером да ту позицију још више ојача. Си сматра да Кина треба да делује „проактивно“ и да процесом економске глобализације управља на „одговарајући начин како би се остварио његов позитиван развој (пошто економскиа глобализација има и негативне последице – примедба Ж. О.) и уравнотежио његов ток“. Намера Кине јесте да прати „општи тренд, полазећи од специфичних националних услова“ земље и да „примереном брзином“ крене путем интегрисања у процес економске глобализације. Коначни циљ који Кина на овај начин жели да постигне јесте да се успостави равнотежа „између ефикасности и праведности“ како би се осигурало да „различите земље, различити друштвени слојеви и различите групе људи имају користи од економске глобализације“. Наведено према: Ђинпинг, Beograd, 2019, str. 71.

напред“ у афирмацији планова развоја и циљева кинеске државе у периоду до обележавања 100 година проглашења Народне Републике Кине. Си је, наиме, изложио елементе „двостепеног плана развоја“ земље од 2020. до средине 21. века, при чему би на крају ове фазе развоја, поред других бројних циљева које треба остварити, Кина требало да постане глобални лидер у погледу националне снаге и међународног утицаја (Jinping, 2017, str. 25).

Борба Кине против ковида 19

У борби против ковида 19, који је постао глобална здравствена појава и опасност, Кина се показала као одговорна, добро организована и ефикасна држава. Она је била прва међу државама која је ставила под контролу нови вирус и прва која је покренула замајац економског развоја и успоставила сарадњу с другим државама. На тај начин, на глобалном плану, практично је започет незауостављив процес „транзиције економске моћи“ са САД на Кину.

Тајна успеха Кине у борби против ковида 19 садржана је у приступу кинеске државе који је обухватио широк дијапазон мера које су имале за циљ заустављање ширења инфекције,

заштиту здравља грађана, али и стварање могућности да се људи крећу и раде. НР Кина је увела софистицирани систем здравствених кодова за праћење кретања људи који је пратио кретање вируса ковид 19 са увођењем закључавања региона или градова без обзира на њихову величину или број становника.^[11] Контроли кретања вируса допринели су и висок степен дисциплине грађана у ношењу маски и поштовању епидемиолошких мера, као и строги надзор власти у контроли утврђених мера.

Упоредо са заустављањем ширења новог вируса, односно стављањем ковида 19 под контролу, НР Кина је донела економске мере које су имале за циљ обнављање производње и подстицање извоза,^[12] које су дале резултате. Обнављање домаће производње био је знак и за иностране компаније које производе или послују у Кини да наставе да раде и да инвестирају у привреду Кине (видети детаљније у: Obradović, 2020a). Захваљујући томе, Кина је обновила производњу и покренула замајац развоја, што је констатовано и Међународни монетарни фонд, који је издвојио Кину као једину земљу од водећих економија света где привредни раст у 2020. треба да буде позитиван, и то на

[11] Способност Кине да брзо реагује у спречавању ширења ковида 19 и затварању одређених подручја потврђује и случај који се десио у граду Куингдао на североистоку Кине, где је забележено 12 случајева преноса вируса међу локалним становништвом, због чега је за отприлике седам дана тестирано више од 10 милиона људи (М. А., 2020).

[12] Мере Владе НР Кине биле су усмерене на област спољнотрговинске политике и имале су за циљ да „продубе отварање и међународну сарадњу“. Предност у обнављању производње добила су предузећа „која имају важан утицај у глобалном ланцу снабдевања“ и одржавању његове стабилности. Влада је, с тим циљем, подржала кључна извозна предузећа кроз осигурање „извозних кредита“. Наведено према: Кина се свим силама труди да оствари двоструку победу – и у превенцији и контроли епидемије и у обнављању рада и производње, 2020, стр. 8.

нивоу 1% (Vujić, 2020). Привредни раст Кине у 2020. био је већи од прогнозе ММФ-а и износио је 2,3%. За 2021. годину кинеске прогнозе раста БДП-а још су веће и износе 6%, док Светска банка сматра да ће кинески економски раст на годишњем нивоу достићи 8,1%.^[13] Такав развој догађаја, раст кинеске економије у условима пандемије ковида 19 у односу на пад економија других држава, посебно у односу на Сједињене Америчке Државе, изазвао је бројне оцене о променама у економским односима између САД и Кине на глобалном плану и ограничењу либералног модела организације друштва и економије. Бројни економски стручњаци закључили су да се „идеја светске економије којој председава Америка... распада, а фактори су и узлет Кине и окретање Сједињених Држава ка национализму“ (Ово је крај економије какву смо знали, 2020, стр. 9). Француски лист *Монд* оценио је да „међународни поредак изграђен под вођством САД после Другог светског рата више није прилагођен стварности односа снага у 21. веку“ и да је „моћ Кине уздрмала цео систем“ (Моћ Кине је уздрмала цео систем, 2020). И познати научник Ф. Фукујама (иначе поборник друштва либералне демократије) сматра да „период у којем смо се нашли представља посмртно звоно добу неолиберализма које је започело с Реганом и Тачеровом осамдесетих година“ (Lalić, 2020, str. 8). Своју оцену о променама у односима моћи на глобалном нивоу под утицајем пандемије дао је и високи комесар Ев-

ропске уније за спољну политику и безбедност Ж. Борел, који је истакао да „има назнака да Азија од САД преузима улогу центра глобалне моћи“ и да се пандемија „може посматрати као тачка у којој је дошло до преласка моћи с Истока на Запад“ (Смена владара света пред нашим очима, 2020; Смена моћи се дешава пред нашим очима, 2020). Промене на глобалној економској сцени признала је и А. Меркел, канцеларка СР Немачке, констатацијом да је „Кина постала главна економска сила“ (Mitrić, 2020). Меркелова је у исто време изразила резервисаност око будућности либералног модела односа у економији а тиме посредно и предности кинеског модела економске организације друштва, уз позив европским земљама да имају „заједничку позицију у односу на Кину“ и да развијају политику која одражава „наше интересе и вредности“ (Mitrić, 2020).

Обнављањем производње и повећањем извоза, Кина је поред стабилизовања ланца снабдевања различитих компанија (и држава), а тиме и значајног дела светске економије, потребном робом и сировинама, успела да знатном броју држава допреми велике количине медицинске опреме за бробу против ковида 19. Поред тога, кинески лекари су уз помоћ видео-конференција и директним одласком у друге државе пренели своја искуства у борби против ковида 19, помогли да се предузму потребне мере у сузбијању пандемије и лечењу заражених. За велики број држава то је представљало

[13] Наведено према: Излагање амбасадорке Народне Републике Кине гђе Чен Бо на састанку Групе пријатељства Народне скупштине Републике са Свекинеским народним конгресом НР Кине, Београд, 27. април 2021. године.

значајну помоћ у борби против пандемије. Међу државама које су добиле медицинску помоћ и коју су посетили кинески лекари налазила се и Србија.

Постигнути резултати у економском развоју и изградњи кинеског друштва и нова улога Кине у међународној заједници не би објективно били могући без активне улоге водеће и владајуће партије – Комунистичке партије Кине. У протеклих 100 година постојања и рада, Комунистичка партија прешла је дуг и трновит пут, од странке опозиције, до владајуће партије, и успела да одоли бројним искушењима која су пратила кинески народ и државу, а самим тим и партију. Данас, КП Кине постала је највећа, најјача и водећа партија леве не само у својој земљи него и у свету. Својим идејама и пројектима за развој кинеског друштва, сталним залагањем да Кина буде целовита и јака, да се унапреди квалитет живота грађана, трагањем за новим, бољим решењима у односу на постојећа решења, уз иновативност, прагматичност и одлучност које прате њен рад, добру организацију, сталну проверу остварености постављених циљева и квалитетна кадровска решења у партији и државним органима и институцијама, Комунистичка партија Кине у потпуности је променила НР Кину, учинила је развијеном, јаком и моћном државом.

Међу бројним личностима и догађајима који представљају део идентитета Партије, али и Народне Републике Кине, својим значајем издвајају се: Мао Цедунг, који је водио партију у тешким временима опозиционог деловања,

борбе кинеског народа за ослобођење од окупатора у Другом светском рату и који је био лидер стварања и развоја нове Кине – Народне Републике Кине и Денг Сјаопинг, који је осамдесетих година прошлог века био идејни творац привредних реформи и отварања Кине за стране инвестиције. Овај потез променио је Кину набоље, и друштвено и економски помогао да се економски развије и постане јака држава. Доласком Си Ђинпинга на чело кинеске партије и државе настављено је њено даље јачање, али су предузете и мере да се Кина, више него икада пре, укључи у светске глобалне економске и друштвене токове. Председник Си промовисао је Појас и пут, велики развојни, економски, инфраструктурни и цивилизацијски пројекат, захваљујући ком је НР Кина постала не само носилац (локомотива) глобалног развоја него и држава која утиче на бројне глобалне догађаје и процесе. На челу са Си Ђинпингом, НР Кина је постала држава с глобалним утицајем – моћна држава.

Однос Сједињених Америчких Држава и Европске уније према Кини

Раст моћи НР Кине на међународном плану није могао остати без реакције Сједињених Америчких Држава и Европске уније. Приликом објављивања Националне стратегије безбедности САД, децембра 2017. године (неколико месеци након што је одржан први форум Појас и пут у Пекингу), тадашњи председник САД Д. Трамп оценио је да је

86 | „Кина (поређ Русије) ревизионистичка сила и конкуренцији који настоји да ослори моћ Америке и покрије њену безбедност и просперитет“ (Obradović, Stanojević, Jeftić, 2019, str. 84). Да САД сматрају Кину стратешким противником потврдило је Министарство одбране САД јануара 2018, које је у новој војној стратегији означило Кину (поређ Русије) као главног конкурента, ком Америкатреба да се супротстави (Obradović i dr., 2019, str. 84). Иницијатива Појас и пут, такође, квалификована је негативно јер по мишљењу водећих представника америчке администрације представља „разбијање комплетног међународног либералног поретка који су САД успоставиле после Другог светског рата“ (Obradović i dr., 2019, str. 84). Различитим мерама САД су врло брзо с речи прешле на дела и показале однос према Кини. Америка је увела тарифе на бројне кинеске производе, чиме је отворен трговински рат с Кином. У исто време појачане су оптужбе Кине за милитаризацију острва у Јужном кинеском мору, која су иначе део територије Кине, за ситуацију у Хонгконгу и Тајвану, о кршењу људских права у Синјангу и све се то користи као основ за увођење санкција кинеским институцијама и појединцима. Започет је и технолошки рат с кинеским телекомуникационим компанијама. Године 2019. усвојен је закон с циљем „заштите америчких комуникационих мрежа“, на основу којег је Федерална комисија за комуникацију забранила америчким компанијама да купују опрему од кинеских телекомуникационих компанија Huawei и ZTE, јер оне „представљају неприхватљив ризик за националну безбедност

САД“ (Американци одлучили, 2021). Федерална комисија је, касније, проширила листу кинеских компанија које представљају претњу „националној безбедности, комуникационих мрежа“, тако да су се на тој листи, поред Huawei и ZTE, нашле и компаније Hytera Communicatious Corp, Haugzhou Hikvision Digital Tehnology и Dahau Technology (Американци одлучили, 2021). Током пандемије ковида 19 Америка је више пута (председник САД Д. Трамп и државни секретар М. Помпео) јавно оптужила Кину за постојање и ширење новог вируса уз тврдњу да је ковид 19 потекао из лабораторије у Вухану, а да није понуђен било какав доказ за ту тврдњу (Каваја, 2020, стр. 1–3). Сједињене Америчке Државе нису се зауставиле на томе, нити су оптужбе против Кине престале с новом администрацијом, предвођеном председником Џ. Бајденом. Почетком године Бајден је одржао видео-самит с лидерима Квада (Квадрилатерала – безбедносни дијалог) – лававог савеза Сједињених Америчких Држава, Јапана, Индије и Аустралије. Иако се у изјавама учесника самита није помињала Кина, јасна је била намера земаља учесница, предвођених САД, да се успостави савез који ће се супротставити интересима Народне Републике Кине на простору Индо-Пацифика (Бајден окупио савез, 2021; Шамар Пекингу, Кинези бесне, 2021). Део фронта против Кине чини и међупарламентарна алијанса представника осам земаља (Сједињених Америчких Држава, Велике Британије, Јапана, Канаде, Норвешке, Шведске, Немачке и Аустралије). Циљ ове алијансе јесте да „ствара одговарајуће и

координисане одговоре и да жели да помогне у проактивном и стратешком одговору на питања која се тичу Народне Републике Кине“ (Међупарламентарна алијанса, 2020), тј. да се супротставе растућем утицају Кине.

Заразлику од Сједињених Америчких Држава које су у време администрације Д. Трампа заузеле оштар курс према Кини (увођење царине на робу из Кине, забране пословања одређених кинеских компанија, различите врсте оптужби кинеске званичне политике и др.), приступ Европске уније према НР Кини је софистициранији, мекши, али неспорно негативан, са све више критичких тонова и предузетих практичних мера против Кине. Такав став ЕУ према НР Кини разумљив је јер ЕУ „прати“ политику свог најважнијег стратешког, безбедносног политичког и економског партнера – Сједињених Америчких Држава, а у исто време настоји да што мање поквари достигнути ниво економске сарадње с Народном Републиком Кином, чији су међусобни односи од 2007. окарактерисани као „свеобухватно стратешко партнерство“ (Бабић, 2010). Економска сарадња између ЕУ и Кине деценијама се стално унапређивала, тако да је Кина 2020. године постала најважнији трговински партнер ЕУ (претекавши Сједињене Америчке Државе). Део сарадње ЕУ с НР Кином представља и Процес сарадње Кине са 17 држава

централне и Источне Европе (Процес сарадње 17 + 1), који постоји од 2012. и у ком учествује 12 чланица Европске уније.^[14] У протеклим годинама ове земље заједно с НР Кином започеле су (и оствариле) велики број пројеката из различитих области, у чему су предњачиле Пољска, Чешка и Мађарска (Zuokui, 2016). У државама чланицама ЕУ одржано је неколико самита Процеса сарадње (17 + 1), као нпр. у Букурешту, Дубровнику, Риги, Софији и друго. Ова сарадња представља не само део односа Кине с Европском унијом него и део имплементације иницијативе Појас и пут, с обзиром на то да се Процес сарадње 17 + 1 (значи и простор земаља чланица ЕУ) налази на западном правцу кинеске иницијативе.^[15] ЕУ и Кина потписале су више докумената којима је створена могућност да инфраструктурни пројекти Појаса и пута, у делу који се односи на Европу, буду интегрисани у планове инфраструктурног развоја земаља чланица ЕУ. Треба истаћи чињеницу да водеће земље ЕУ (Немачка, Француска, Италија, Велика Британија, док је била члан и др.) настоје, у исто време, да што више развију обим и садржај економске сарадње с Кином, што је укључивало међусобне посете на највишем нивоу (Си Ђинпинга Великој Британији 2015, Е. Макрона Кини 2018. и др.) и потписивање великог броја економски значајних уговора.

[14] Чланице Европске уније које учествују у Процесу сарадње 17 + 1 јесу: Пољска, Литванија, Летонија, Естонија, Чешка, Словачка, Мађарска, Словенија, Хрватска, Бугарска, Румунија и Грчка (Литванија је у међувремену изразила намеру да напусти Процес 17 + 1).

[15] О садржају сарадње унутар Процеса сарадње Кине са земљама централне и Источне Европе видети детаљније у Обрадовић, 2018.

Упоредо с развојем економских односа, између ЕУ и Кине постојали су периоди захлађења политичких односа, пре свега због оцена Европске уније о неким унутрашњим питањима у Кини, као што су „људска права“. Последњих година учестале су критике кинеске државне политике од стране ЕУ (око Хонгконга, Тајвана, Синђанга и др.). С друге стране, различитим административним мерама ЕУ настоји да контролише и успори активности кинеских компанија и на целом простору Европе укључујући чак и Балкан (Брисел муче Кина и Русија на Западном Балкану, 2021, стр. 2), као и реализацију појединих инфраструктурних пројеката.^[16] Поред тога, на нивоу ЕУ покренута је иницијатива да се донесе закон којим би се омогућила забрана „преузимања фирми из Европске уније државним субвенционисаним предузећима из трећих земаља“ (Avakumović, 2021; Sprema se zakon protiv kineskih firmi?, 2021). Иако се не помињу кинеске компаније, веома је јасно да се ова забрана односи на њих, поготову што је и раније унутар појединих чланица ЕУ (нпр. Немачке) било озбиљних критика на куповину домаћих компанија од стране кинеских компанија (Obradović, 2018, str. 165). Поједине чланице ЕУ, нпр. Пољска и Румунија (под утицајем САД или самостално), одлучиле су да увођењем „нових 5Г безбедносних правила“ онемогуће рад компаније Хуавеј у тим земљама (I. Š. M., 2020). Поред њих,

владе Француске, Данске, Холандије и Белгије предузеле су мере да смање присуство Хуавеја у 5Г мрежама, а Шведска је увела забрану кинеског комплета за делове својих мрежа (I. Š. M., 2020). Да притисак за прекид сарадње с кинеским компанијама има ширу димензију потврђује и случај румунске компаније Нуклеар електрик, којој је румунска влада, због притиска САД и ЕУ, упутила захтев да прекине преговоре с кинеским партнером о изградњи два нова нуклеарна реактора (поред два постојећа) (Америка преко Румуније зауставила кинески Појас и пут, 2020; Obradović, 2020b). Европски лидери нису се либили да током пандемије ковида 19 оптуже Кину за прикривање информација о новом вирусу, као што је урадио Макрон, председник Француске, говорећи да „Пекинг није био до краја отворен говорећи о размерама епидемије“ (Каваја, 2020).

Јасно је да Европска унија следи политику Сједињених Америчких Држава према Кини, али и да води рачуна (до сада) да ниво критика и мера предузетих против кинеске државе и компанија из Кине не „пређе праг“ који би довео у питање економску сарадњу са Кином, од које ЕУ неоспорно има користи.

Закључак

Народна Република Кина је захваљујући економском и укупном друштвеном развоју у по-

[16] Реализација Пројекта о реконструкцији и изградњи железничке пруге Будимпешта–Београд, у делу кроз Мађарску, касни јер је ЕУ поставила Мађарској захтев да поштује прописе ЕУ при расписивању јавног тендера за одабир компанија које ће реализовати пројекат изградње пруге.

следње две деценије постала глобална сила с великим утицајем на сва збивања у међународној заједници. Инфраструктурни пројекти, повезивање државе у различитим областима, економска сарадња, залагање за мир и безбедност у свету и заједничку бригу држава за будућност човечанства и др. јесу принципи које Кина примењује и промовише у међународним односима. Иницијатива Појас и пут на најбољи могући начин отелотворује све ове вредности. Кина се због тога, у односу на западне земље, појављује код многих трећих држава не само као алтернативни партнер за сарадњу него и као земља која у односу на западне земље нуди нови концепт односа између држава и народа у међународној заједници, нови систем вредности развоја људског друштва. Сједињене Америчке Државе у последењој деценији доживљавају Кину као глобалног противника и предузимају различите мере како би умањиле углед и утицај Народне Републике Кине у свету. Трговински рат Америке против Кине, забрана коришћења телекомуникационе опреме кинеске компаније Хуавеј у САД, као и кампања међу другим земљама да и оне прекину сарадњу са истом компанијом, само су неки од примера како САД посматрају своје односе с Кином. Европска унија, односно земље чланице, све више

критикују Кину (нпр. због стања људских права у Синђангу, ситуације око Хонгконга, Тајвана и др.) и предузимају административне и друге препреке за сарадњу с Кином, водећи притом рачуна да не угрозе постигнути ниво међусобне економске сарадње. Из Европске уније се могу чути и критике на рачун земаља кандидата за чланство у ЕУ, које остварују сарадњу с Кином у оквиру Процеса сарадње 17 + 1. Ове критике, наравно, имају за циљ да умање ниво сарадње и пријатељских односа тих држава с Кином. Суштински, западне земље предвођене Америком желе да елиминишу Кину као глобалног супарника, као и њено присуство у деловима света које сматрају зоном свог утицаја. Али то није могуће. Демографски потенцијали, достигнути ниво техничко-технолошког развоја, снажна економија, јака војска и утицајна дипломатија, чине Кину не само јаком земљом него и глобалном силом, чији се утицај на збивања у међународној заједници не може пренебрегнути. Будућност света зависи од тога у којој ће мери остале глобалне силе пре, свега САД, наћи снаге за договор с Кином о реформи глобалног система управљања и заједничкој сарадњи на решавању свих отворених питања у интересу мира и безбедности у свету и будућности човечанства.

References / Литература

- „A blow to Beijing, Chinese are furious“ (2021, May 10th). *B92*. Available at: https://www.b92.net/biz/vesti/svet.php?yyyy=2021&mm=05&dd=10&nav_id=1854936. [in Serbian]
- „A law against Chinese companies is being prepared? One of the reasons is the Pelješac Bridge“ (2021, May 7th). *B92*. Available at: https://www.b92.net/biz/vesti/srbija.php?yyyy=2021&mm=05&dd=07&nav_id=1853601. [in Serbian]
- A. M. (2020, November 1st). Only Chinese managed this and no one else: they emerged economically stronger from the crisis, and the secret lies in the words Serbs are familiar with. *Blic*. Available at: <https://www.blic.rs/biznis/ovo-je-uspelo-kinezima-i-nikome-više-iz-krize-su-izasl-ekonomski-jaci-a-tajna-se/j84vw99>. [in Serbian]
- Avakumović, M. (2021, May 11th). EU is preparing limitations for Chinese investments. *Politika*. Available at: <https://www.politika.rs/scc/clanak/478671/EU-priprema-ogranicenja-za-kineske-investicije>. [in Serbian]
- Babić, S. B. (2010). The relations between China and the EU: geoeconomic axis in development. *International Politics* 3: 418–462.
- „Biden gathered an alliance: The goal is to contain China“ (2021, March 12th). *B92*. Available at: http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyy=2021&mm=03&dd=12&nav_category=78 &nav_id=1825959. [in Serbian]
- Brkić, B. (2021, June 1st). Chinese Belt for the Serbian Road. *RTS*. Available at: <http://www.rts.rs>story.politika.21.04.2019>. [in Serbian]
- „Brussels is tormented by China and Russia in the Western Balkans“ (2021, May 13th). *Politika*. [in Serbian]
- „China is using all means to win a double victory – both in prevention and control of the epidemic as well as the renewal of production“ (2020, June 22nd). *Politika*. [in Serbian]
- „China signed 201 documents on cooperation within the Belt and Road Initiative“ (2020, November 18th). *N1*. Available at: <https://rs.n1info.com/biznis/a673371-juba-potpisala-201-dokument-o-saradnji-u-okviru-inicijative-pojas-i-put/> [in Serbian]
- Dešan, J. i Šumej, Dž. (2015). *Communist Party of China and contemporary China*. Belgrade: Albatros Plus. [in Serbian]
- Džou, T. (2019). *Chinese dream and the Chinese way*. Belgrade: Čigoja štampa. [in Serbian]
- Fortune. (2000). *Global 500 2000. Fortune Magazine*. Available at: <https://fortune.com/global500/2000/search/?hgCountry=China>.
- Fortune. (2010). *Global 500 2010. Fortune Magazine*. Available at: <https://fortune.com/global500/2010/search/?hgCountry=China>.
- Fortune. (2020). *Global 500 2020. Fortune Magazine*. Available at: <https://fortune.com/global500/2020/search/?hgCountry=China>.
- „Interparliamentary alliance: Eight countries jointly against China“ (2020, June 7th). *B92*. Available at: https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2020&mm=06&dd=07&nav_category=78&nav_id=1692614. [in Serbian]

- I. Š. M. (2020, November 2nd). Huawei Company is suing Warsaw and Bucharest. *Danas*. Available at: <https://www.danas.rs/svet/kompanija-huavej-tuzi-varsavu-i-bukurest/>. [in Serbian]
- Janković, A. (2017). *Economic development of China – connecting on the Chinese way*. Belgrade: Centar za istraživanje povezivanja Puta svile – CIPO. [in Serbian]
- Jinping, X. (2014). *The Governance of China*. Beijing: Foreign Languages Press.
- Jinping, X. (2017, October 18th). *Secure a Decisive Victory in Building a Moderately Prosperous Society in All Respects and Strive for the Great Success of Socialism with Chinese Characteristics for a New Era*. Speech delivered at the 19th Nacional Congress of the Communist Party of China, Beijing.
- Jinping, X. (2019). Jointly take on responsibilities of time and advance global development. In: R. Pušić (ed). *Almanach of the Confucius Institute*. Belgrade: Faculty of Philosophy and Čigoja štampa. [in Serbian]
- Kavaja, J. (2020, May 5th). America and the Western countries are increasing their accusations of China. *Politika*. [in Serbian]
- Kilibarda, Z. (2008). *Osnovi Geopolitike*. Belgrade: Faculty of Security Studies, University of Belgrade. [in Serbian]
- Lalić, V. (2020, April 12th). Francis Fukuyama exclusively for *Nedeljnik*: Neoliberalism is done. *Nedeljnik*. Available at: <https://www.nedeljnik.rs/fransisfukujama-ekskluzivno-za-nedeljnik-neoliberalizmu-je-odzvnilo/>. [in Serbian]
- Mančang, L. (2018, March 2nd). Traditional friendship opens up a new chapter: through cooperation and joint activities we strive for prosperity. *Politika*. [in Serbian]
- Mitrinović, B. (2020, July 7th). Merkel: We do not know if the liberal system will win. *Politika*. Available at: <http://www.politika.rs/scc/clanak/457904/Merekelova-Ne-znamo-da-li-celiberalni-sistem-pobediti>. [in Serbian]
- Multilateralism is important. (2020, October 1st). *Politika*. [in Serbian]
- „New global ranking of military power has been published: Serbia ahead of Croatia“ (2021, March 9th). *B92*. Available at: http://www.b92.net/biz/vesti/svet.php?yyyy=2021&mm=03&dd=09&nav_id=1824204. [in Serbian]
- Obradović, Ž. (2016). „Belt and Road“ – Balkan perspective (political and security aspects). In: V. N. Cvetković, Š. Binhong (eds). *New Silk Road – Balkan Perspective (political and security aspects)*, 83–97. Belgrade: Faculty of Security Studies, University of Belgrade. [in Serbian]
- Obradović, Ž. (2018a). „Belt and Road“ in the Balkans and Serbia (the challenges of cooperation). In: V. N. Cvetković (ed.) *New Silk Road – European Perspective (Security challenges/risks within the 16 + 1 Initiative)*, 157–177. Belgrade: Faculty of Security Studies, University of Belgrade. [in Serbian]
- Obradović, Ž. (2018b). Serbia and Balkans on the „New Silk Road“ (Economic and Chropolitical Aspects of China’s Cooperation with Balkan Countries). In: Y. Jiemian and Ž. Obradović (eds). *The Belt and Road and Centrl and Eastern Europe*, Shanghai: Institute for International Studies (SIIS).
- Obradović, Ž. (2020a). „Covid-19 Pandemic: Consequences in the International Community“. In: Z. Jeftić and M. Kopanja (eds) *Infectious Diseases as a global security challenge – Covid-19 Pandemic: reality and consequences*, 9–42. Belgrade: Faculty of Security Studies and Institute of International Politics and Economics. [in Serbian]

- Obradović, Ž. (2020b). „Geopolitical interests of great powers in the Balkans during the last decade and the Kosovo question“. In: Z. Jeftić and N. Stekić (eds) *The Challenges of the contemporary world: strategic action of states or the result of global and local causes and processes*, 176–200. Belgrade: Faculty of Security Studies, University of Belgrade and Institute of International Politics and Economics. [in Serbian]
- Obradović, Ž., Jeftić Z., Stanojević P. (2019). Global Relations in the International Community and Cooperation between Serbia and China in the Implementation of the Belt and Road Initiative. In: L. Zuokui (ed.) *The Cooperation between China and Balkan Countries under the Belt and Road Initiative*. Beijing: China – CCEC Think Tank Book.
- Office of the Heading Grup for the Belt and Road Initiative. (2017, May). *Building The Belt and Road Concept; Practice and China's Contribution*. Beijing: Foreign Languages Press. Co. Ltd.
- Steger, M. (2005). *Globalization*. Sarajevo: Šahinpašić. [in Serbian]
- „The Americans have decided: Five Chinese companies are a national security threat“ (2021, March 15th). *B92*. Available at: http://www.b92.net/biz/vesti/svet/php.?yyy=2021&mm=03&dd=13&nav_id=1826122. [in Serbian]
- 92 | „The change of leaders in front of our eyes! EU urgently demands a harsher strategy towards China, because the US is losing in the game of thrones“ (2020, May 25th). *Kurir*. Available at: <https://www.kurir.rs/planeta/3470183/smena-vladara-sveta-pred-nasim-ocimaeu-hitno-zahteva-ostriju-strategiju-prema-kini-jer-amerika-gubi-u-igri-prestola>. [in Serbian]
- „The power of China shook the entire system: ‘Monde’ on EU, UN and the Health Crisis: The US is no longer the leader of the world!“ (2020, May 1st). *Kurir*. Available at: <https://www.kurir.rs/planeta/3456705/moc-kine-je-uzdrmla-ceo-sistem-mondbez-dlake-na-jeziku-o-eu-un-zdravstvenoj-krizi-amerika-vise-nije-vodja-sveta>. [in Serbian]
- „The transition of power is happening in front of our eyes! EU urgently demands a harsher strategy towards China, because the US is losing the role of the greatest power“ (2020, May 26th). *Novosti*. Available at: <https://www.novosti.rs/vesti/planeta.299.html:866901-Smena-MOCI-sedesava-pred-nasim-ocima-EU-hitno-zahteva-OSTRIJU-strategiju-prema-KINI-jerAmerika-gubi-ulogu-NAJVECE-SILE>. [in Serbian]
- „This is the end of economy as we know it“ (2020, May). *Nedeljnik*, No. 56. [in Serbian]
- United Nations. (2019). *2019 Revision of World Population*. Available at: [https://population.un.org/wpp/Download/Files/1Indicators%20\(Standard\)EXCEL_FILES/1_Population/WPP2019_POP_F01_TOTAL_POPULATION_BOTH_SEXES.x1sx](https://population.un.org/wpp/Download/Files/1Indicators%20(Standard)EXCEL_FILES/1_Population/WPP2019_POP_F01_TOTAL_POPULATION_BOTH_SEXES.x1sx).
- Vujić, T. (2020, June 27th). IMF: Crisis like the world has never seen. *Politika*. Available at: <http://www.politika.rs/scc/clanak/457157/MMF-Kriza-kakvu-svet-nije-video>. [in Serbian]
- Zuokui, L. (2016). „The 16 + 1 Cooperation in the Context of the „Belt and Road“ Initiative“. In: V. N. Cvetković, Š. Binhong (eds). *New Silk Road – Balkan Perspective (political and security aspects)*, 43–68. Belgrade: Faculty of Security Studies, University of Belgrade. [in Serbian]
- Zuokui, L. (2017). *The Cooperation between China and the Central & Eastern European Countries (16 + 1), 2012–2017*. Beijing: Social Sciences Academic Press.
- Wang, Y. (2016). *The Belt and Road Initiative – What will China offer The World in its rise*, Beijing: New World Press.

Žarko V. Obradović
University of Belgrade
Faculty of Security Studies
Belgrade (Serbia)

Elements of Global Superiority of the People’s Republic of China in the 21st Century

Summary

The Chinese state has existed for more than five thousand years and in the history of human society it has always presented its own specific civilizational attainment, which exerted a considerable influence on the Asian region. In the years since its creation on October 1, 1949, and especially in the last decade, New China has stepped out beyond the region of Asia onto the global scene. With its economic power and international development projects (amongst which the Belt and Road projects stands out), China has become a leader of development and the promoter of the idea of international cooperation in the interests of peace and security in the world and the protection of the future of mankind. This paper will attempt to delineate the elements of the development of the People’s Republic of China in the 21st century, placing a special focus on the realization of the Belt and Road initiative and the results of the struggle against the Covid-19 pandemic, all of which have made China an essential factor in the power relations between great global forces and the resultant change of attitude of the United States of America and the European Union towards China. Namely, China has always been a large country in terms of the size of its territory and population, but it is in the 21st century that the PR of China has become a strong state with the status of a global power. Such results in the organization of society and the state, the promotion of new development ideas and the achievement of set goals, would not have been possible without the Communist Party of China, as the main ideological, integrative and organizational factor within Chinese society. In its activities, the Chinese state sublimates the experiences of China’s past with an understanding of the present moment in the international community and the need of Chinese citizens to improve the quality of life and to ensure stable development of the country. The United States and the European Union are taking various measures to oppose the strengthening of the People’s Republic of China. These include looking after their interests and preserving their position in the international community, while simultaneously trying, if possible, to avoid jeopardizing their economic cooperation with China.

| 93

Keywords: China, global power, Belt and Road, United States of America, European Union, international relations

Низ технолошких напредних аутоматизованих линија за производњу флоат стакла
које је изградило предузеће у провинцији Хебеи